

На вказану проблему звертали й звертають увагу провідні фахівці та науковці. Так, проф. В.Є. Ластовецький у 1999 р. писав: “Ми в Україні ніяк не можемо визначити склад витрат. Замість науково обґрунтованого їх складу, а відповідно – і їх класифікації, у нас за інерцією від минулого визначають склад витрат довільно, за кон’юнктурними міркуваннями” [2, с. 79].

Доходи, так само як і витрати, можуть бути релевантними і не релевантними, планованими і не планованими, дійсними і можливими. Дійсні (реальні) доходи можуть являти собою, зокрема, виручку, отриману від реалізації продукції. Можливі доходи – це вигода, яку отримує підприємство від прийняття альтернативного рішення. Наприклад, якщо підприємство в період високої інфляції продає свою продукцію не вітчизняному партнеру за гривні, а зарубіжному покупцю за тверду конвертовану валюту, воно отримує вигоду – можливість отримати дохід, обумовлений різницею в курсах валют.

Таким чином, класифікація доходів, так само як і витрат, має велике значення для управлінського обліку. Правильно класифіковані витрати і доходи дозволяють правильно визначити склад і структуру, зрозуміти їх економічний зміст, визначити склад і структуру, оцінити тенденцію зміни у часі та прийняти правильне управлінське рішення.

Література:

1. Атамас П.Й. Управлінський облік: 2-ге видання Навч. посібник-К.:Центер учбової
2. літератури, 2009.-440с.
3. Ластовецький В. Класифікація витрат виробництва//Економіка України.– 1999.- № 3.С.78-81.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку : нормативні акти та роз’яснення/ Під заг.ред.
5. М.С.Головатюка.-К.: Вид.ПАЛИВОДА А.В. 2009.-408с.- (Фінансове законодавство України).

*Юлія Мізік, асистент
Харківська національна академія міського господарства
м. Харків, Україна*

СУЧАСНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ В УМОВАХ КРИЗИ

В умовах трансформації і нестабільності економіки ускладнюються умови розвитку підприємств, що призводить до загострення кризових ситуацій і вимагає підвищення якості та обґрунтованості управлінських рішень. Антикризове управління підприємством передбачає реалізацію

комплексу заходів, спрямованих на виведення підприємства з стану стагнації та забезпечення його стійкого фінансового стану.

Аналіз основних нормативно-правових актів, які регулюють управління в сфері житлово-комунального комплексу, засвідчує відсутність законодавчої бази, яка б стосувалася кризових ситуацій в цій сфері. З розвитком світової фінансово-економічної кризи дещо активізувалась законотворча діяльність. Реакцією на проблеми, з якими зіштовхнувся вітчизняний житлово-комунальний комплекс у результаті кризи, стало прийняття антикризового пакету законодавчих актів [1, 2, 3], який спрямований на подолання кризових явищ та регулювання їх правовідносин. Організаційні заходи з розв'язання проблем у житлово-комунальному комплексі, пов'язаних з подоланням кризових явищ, здійснюється шляхом регулювання взаємовідносин з теплопостачання, питного водопостачання та водовідведення; створення умов для належного функціонування відповідних спеціалізованих підприємств; встановлення спеціального режиму оподаткування; удосконалення тарифної політики у житлово-комунальному комплексі; створення ефективних компаній з управління житловими будинками та об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків; збереження існуючого житлового фонду; впровадження енергозберігаючих технологій; підготовка висококваліфікованих кадрів на підприємствах ЖКК; здійснення державного контролю (нагляду) у сфері житлово-комунального комплексу; посилення відповідальності за правопорушення у сфері житлово-комунального комплексу [1, 3].

З метою універсализації антикризового управління на підприємствах ЖКК нами запропонована модель розробки та реалізації управлінських заходів з локалізації кризових ситуацій, яка визначає суб'єктів і функції антикризової діяльності на державному, місцевому й локальному рівнях управління комплексом [рис. 1].

Реалізація, запропонованої на рисунку моделі, передбачає послідовність наступних дій.

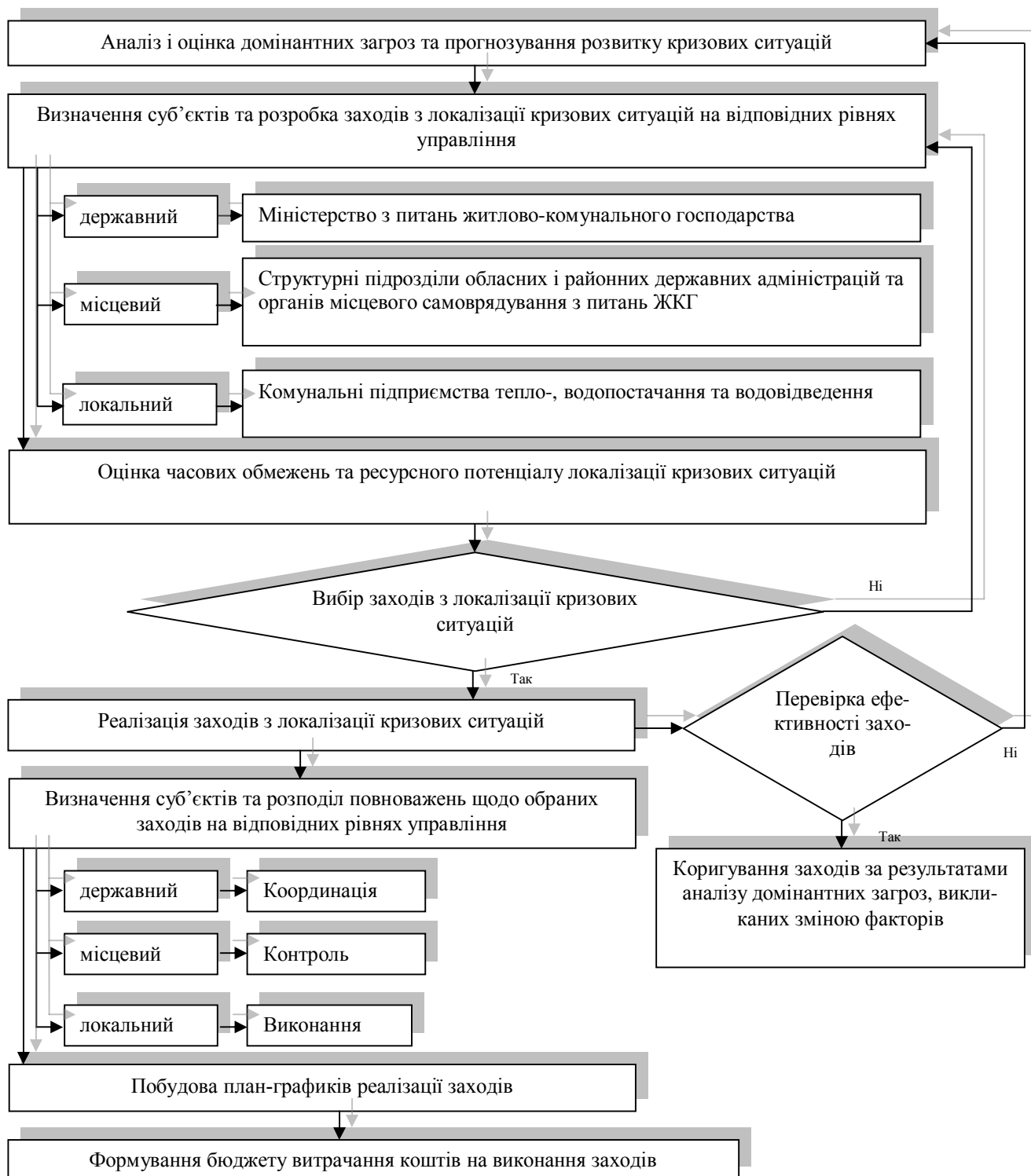
1. Аналіз і оцінка домінантних загроз та прогнозування розвитку кризових ситуацій.

Основним завданням цього етапу є визначення основних причин появи й загострення кризових ситуацій, оцінка внутрішніх можливостей щодо локалізації кризи та сприятливості зовнішнього середовища для подолання кризи.

2. Визначення суб'єктів та розробка заходів з локалізації кризових ситуацій на відповідних рівнях управління.

Розробка та управління впровадженням заходів з локалізації кризових ситуацій здійснюється певним колом осіб, які визначаються як суб'єкти антикризової діяльності на різних рівнях: державному, місцевому, локальному. Основним суб'єктом управління кризовими ситуаціями має залишатися Міністерство з питань ЖКГ України, яке визначає концептуальні засади реалізації такого виду управління. Допоміжні функції управління кризовими ситуація-

ми на місцевому рівні здійснюються структурними підрозділами обласних і районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування з

Рис. 1. Модель розробки та реалізації управлінських заходів з локалізації кризових ситуацій

питань житлово-комунального господарства, що діють на основі відповідного типового положення, згідно якого реалізуються програми розвитку житлово-

комунального комплексу області. Крім органів влади й структурних підрозділів, функції управління реалізують підприємства тепло-, водопостачання й водовідведення, які займаються виявленням, усуненням та попередженням локальних кризових ситуацій.

1. Оцінка часових обмежень і ресурсного потенціалу локалізації кризових ситуацій.

Планування управління кризовими ситуаціями передбачає обов'язкове визначення часових меж і достатності ресурсів для вирішення поставлених завдань, а саме можливості самих підприємств ЖКК з генерування потоків грошових коштів для виконання зобов'язань та продовження самофінансування діяльності, або можливості одержання додаткових зовнішніх фінансових ресурсів.

2. Реалізація заходів з локалізації кризових ситуацій. На цьому етапі з урахуванням результатів роботи попередніх етапів має місце розподіл повноважень щодо обраних заходів на відповідних рівнях управління, побудова планів-графіків реалізації заходів, формування бюджету витрат.

3. Перевірка ефективності заходів. Найважливішою управлінською функцією є організація контролю за перебігом виконання заходів з локалізації кризи для своєчасного коригування за результатами аналізу домінантних загроз, що виникають через зміну факторів у внутрішньому і зовнішньому середовищі, поведінці окремих контрагентів. Система контролю має забезпечувати, по-перше, відстеження динаміки зовнішніх проявів кризових явищ, причин і факторів розвитку кризи; по-друге, оцінку вжитих заходів з локалізації кризових ситуацій.

Таким чином, запропонована модель дозволяє формувати найбільш актуальні й своєчасні заходи стосовно до конкретного стану підприємств ЖКК з урахуванням розвитку кризових ситуацій під впливом домінантних загроз. Ефект від її застосування полягає не тільки в ліквідації наслідків кризових явищ, але і в їх попередженні шляхом відстеження й реагування на сигнали, носіями яких виступають домінантні загрози.

Література:

1. Закон України «Про загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства на 2009 – 2014 роки» : за станом на 11 червня 2009 р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Паламентське вид-во, 2009. – 12 с. – (Серія "Закони України").
2. Подолання впливу світової фінансово-економічної кризи на поступальний розвиток : за станом на 23.12.2008 № 1360 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua> – (Програма діяльності Кабінету Міністрів України).
3. Про заходи з подолання впливу світової економічної кризи на роботу житлово-комунального господарства країни : за станом 14.11.2008 №

31 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua> – (Рішення колегії Міністерства з питань житлово-комунального господарства України).

*Наталія Москаль, асистент
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

АУДИТ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ КРИЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

З метою задоволення різноманітних інформаційних потреб суб'єктів господарювання, аудит не обмежується підтвердженням достовірності фінансової звітності, а пропонує різні види як атестованих, так і не атестованих послуг. Серед атестованих послуг важливе місце займає аудит спеціального призначення. Коли законодавство не зобов'язує до проведення обов'язкового аудиту, а обліково-аналітична система підприємства функціонує ефективно, може виникнути потреба у підтвердженні достовірності обліку окремого виду діяльності. З цією метою не доцільно проводити комплексний аудит обліку та звітності і здійснює перевірку окремої ділянки обліку, окремих операцій та висловлює свою думку щодо їх законності, доцільності, та відображення в обліковій системі повноти. Такий вид послуг називають аудитом спеціального призначення.

Перевагами аудиту спеціального призначення є його цілеспрямованість та зосередженість на окремих найважливіших питаннях, а також менша вартість порівняно із аудитом достовірності фінансової звітності.

Міжнародний стандарт аудиту 800 "Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення" встановлює положення і надає рекомендації щодо аудиторських завдань спеціального призначення, до яких відноситься, зокрема, аудит конкретних рахунків, елементів рахунків, або статей фінансових звітів [1, с. 756].

Для кризових підприємств доцільно застосовувати наступні види аудиту спеціального призначення: аудит оцінки активів (враховуючи порушення принципу безперервності діяльності), аудит дебіторської заборгованості, аудит кредиторської заборгованості.

Принцип безперервності діяльності є одним із основних принципів підготовки фінансової звітності в Україні [2]. Відповідно до Міжнародного стандарту аудиту 570 «Безперервність діяльності» цей принцип означає, що підприємство продовжуватиме свою діяльність в майбутньому та не має ані наміру ані потреби припиняти діяльність [1, с. 658].